

15. Осланд Р.Б. “Эль-Сафи” – развитие молочного хозяйства с вертикальной интеграцией на 25000 коров // Лекции прочитанные для слушателей международной агротехнической школы / Р.Б.Осланд. – К., 1993. – Книга 4. – С. 7-18.

16. Кластерна модель організації великотоварного агропромислового виробництва та розвитку економіки сільських поселень і територій / Ю.О.Лупенко, П.Т.Саблук, В.М.Скупий та ін. / [за ред. М.Ф.Кропивка]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 44 с.

17. Калінчик М.В. Еколого-економічна оцінка ефективності виробництва біодизеля і біоетанолу в Україні / М.В.Калінчик, А.М.Новосельцева. – АгроІнком, 2012. – № 4-6. – С. 57-61.

Рецензент: д.держ.упр., професор Лозинська Т.М.

УДК: 338.439.5:636.4

ФОРМУВАННЯ ВЕРТИКАЛЬНОГО ІНТЕГРАЦІЙНОГО ОБ'ЄДНАННЯ В СВИНАРСТВІ

*Квятко Т.М., ст. викладач, Чумакова Л.А., здобувач
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

У статті проаналізовано сучасний стан галузі свинарства, а також запропоновано структуру виробничо-збутового інтеграційного утворення вертикального типу.

The current statement of pork-production is analyzed. The structure of vertical type Producing and Selling Integration Organization are proposed.

Постановка проблеми. Ситуація, що склалася в галузі свинарства не сприяє швидкому та результативному розвитку її суб'єктів. Теперішній стан галузі характеризується зниженням рівня концентрації та значним розосередженням поголів'я тварин в невеликих підприємствах з переважним використанням застарілих технологій утримання та відгодівлі свиней. Невідповідні умови утримання тварин, неповноцінні раціони годівлі, неналежне ветеринарне обслуговування, слабкий генетичний потенціал тварин та низький рівень кваліфікації спеціалістів – основні фактори, що спричинюють низькі середньодобові прирости тварин. А це, в свою чергу, провокує розвиток дефіцитних явищ на внутрішньому ринку продукції свинарства, який, як правило, компенсується за рахунок імпорту іноземної сировини сумнівної якості. Питання, пов'язані з підвищенням ефективності виробництва свинини для вітчизняних товаровиробників, набувають деталі більшої гостроти та актуальності, а їх вирішення потребує науково обґрунтованих дій суб'єктів економічних відносин та органів влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями, які пов'язані з внутрішнім ринком свинини займалося ряд вітчизняних науковців. Так, І.В. Кравець стверджує, що зміни, які відбулися на даному сегменті товарного ринку протягом останніх 20 рр. негативно відобразилися на стані продовольчої безпеки нашої держави. Галузь свинарства втратила свої лідируючі позиції, як в державі, так і в світі (напр. 80-х рр. Україна входила в світову 5 країн виробників свинини). Однак, ігнорування процесів, які слід враховувати виробникам та науковцям при розробці програм та відповідних дій для

подолання кризи в галузі свинарства продовжується і надалі [1]. На думку І.В. Свиноуса, вплив сезонних коливань внутрішнього ринку свинини на діяльність підприємств-виробників є очевидним. І саме врахування цих коливань ринку виробниками, які звертають на них увагу забезпечує їм відповідний рівень прибутковості [2]. Про необхідність врахування кон'юнктури внутрішнього ринку свинини в діяльності підприємств-виробників зазначає і Є. Святківська. Зокрема, авторка стверджує, що на даному етапі вітчизняні виробники мають всі шанси для того щоб нарощувати обсяги виробництва свинини в країні. Проте моніторинг даного сегменту товарного ринку забезпечить вітчизняному виробникові рентабельність його виробництва, а отже і можливість бути конкурентоспроможним [3]. Ми повністю поділяємо позиції даних науковців та вважаємо, що за сучасних швидкоплинних умов продовження досліджень в даному напрямку є вкрай важливим.

Постановка завдання. Метою виконання даної роботи є опрацювання науково обґрунтованого підходу до створення вертикальних інтеграційних об'єднань з виробництва та реалізації продукції свинарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині ситуація, що склалася в галузі свинарства є критичною. Нарощування обсягів виробництва свинини в країні фіксувалося лише протягом останніх двох років. Проте, збитковість виробництва свинини в 2010 р. становила 7,8 %.

Наразі основна частина науковців схиляється до думки, що реалізація будь-якого виду сільгосппродукції повинна бути здійснюватися з мінімальною участю посередницьких структур, адже це є значно вигіднішим для вітчизняного товаровиробника.

Враховуючи сучасний стан діяльності вітчизняних товаровиробників, ми вважаємо, що вирішення проблем в свинарстві, на рівні підприємств, необхідно розпочати зі створення поліфункціонального (виробничо-збутового) інтеграційного утворення вертикального типу на основі об'єднання економічних інтересів підприємства-виробника продукції свинарства, збиткових сільськогосподарських підприємств рослинницького напрямку, що спеціалізуюватимуться на польовому кормовиробництві, а також підприємства сфери оптової торгівлі м'ясом свиней (рис. 1).

Рис. 1. Схема взаємодії учасників вертикального інтеграційного об'єднання свинарського напрямку

Таблиця 1

Розрахунок економічного ефекту та рентабельності основної діяльності для учасників інтеграційного об'єднання

Показник	перший рік						другий рік						
	ПОСП "Рояків-ка"	ПП "Анд-рївка"	ПОСП "Мажар-ка"	ПП "Аг-ропрот-рес"	ТОВ "Верес"	ПОСП "Рояків-ка"	ПП "Анд-рївка"	ПОСП "Мажар-ка"	ПП "Аг-ропрот-рес"	ТОВ "Верес"	ПОСП "Рояків-ка"	ПП "Аг-ропрот-рес"	ТОВ "Верес"
Виручка від реалізації продукції ро-сливинцтва, тис. грн.	10373,6	1777,0	15018,2			11929,7	20433,2	17270,9					
в т.ч. кормових та зернофуражних культур	4649,3	6924,7	6207,4			5904,6	8794,4	7883,4					
Повна собівартість продукції рос-ливинцтва, тис. грн.	4043,9	7422,9	6013,6			4731,4	8536,	6915,6					
в т.ч. кормових та зернофуражних культур	2184,0	3161,3	2855,5			2729,9	3983,3	3597,9					
Прибуток в рослинництві, тис. грн	6329,7	10345,1	9004,6			7198,3	11896,9	10355,3					
в т.ч. від участі в інтеграційному об'єднанні	2465,3	3763,4	3351,9			3174,7	4811,1	4285,5					
Поголів'я свиней, гол.	—	—	—	14500	—	—	—	—	23200	—	—	—	—
Виручка виробника від реалізації свинини, тис.грн				46400					74240				
Повна собівартість свинини, тис. грн.				34064,4					48371,5				
Прибуток свинарстві, тис. грн				12335,6					25868,5				
Виручка інтегратора від реалізації свинини, тис. грн					60784								111360
Витрати інтегратора на купівлю свинини, тис. грн.					46400								74240
Прибуток інтегратора від реалізації свинини, тис. грн					14384								37120
Рентабельність виробництва та реалізації продукції в інтеграційному об'єднанні, %	113	119	117	36	31	116	121	119	53				50

Джерело: розраховано на підставі: 1.Даних форми № 50-с.г. «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» за 2010 р. Головного управління статистики в Харківській області. 2. Ціни на сільськогосподарську продукцію

Ми також поділяємо дану позицію, але беручи до уваги реалії сьогодення розуміємо, що, нажаль, функціонування сільськогосподарських підприємств на внутрішньому ринку унеможлиблюється без участі посередницьких організацій. Не дивлячись на те, що ефективність функціонування торговельного капіталу значно перевищує ефективність функціонування капіталу виробничого, саме посередницькі організації формують попит на оптовому ринку свинини. До того ж, зважаючи на більші фінансові можливості цих суб'єктів ринку, ми пропонуємо залучати їх капітал у виробництво шляхом участі в інтеграційних об'єднаннях. На жаль, в більшості випадків товаровиробник немає належного обсягу грошових коштів для підтримання повноцінного циклічного процесу виробництва, а тому наявність інвесторів є вкрай необхідною, в ролі яких, на нашу думку, повинні виступити саме вітчизняні посередницькі структури. Розрахунок показників, що характеризують економічну ефективність участі в діяльності об'єднання для кожного з його суб'єктів представлений в табл. 1.

Для обґрунтування економічної доцільності та ефективності функціонування інтеграційного об'єднання свинарського напрямку порівнюємо рівень рентабельності підприємств-виробників свинини Харківської області (ті що реалізують більше 1000 гол. свиней) з розрахунковими показниками рівня рентабельності ПП «Агропрогрес», яке входить до складу пропонованого інтеграційного об'єднання (табл. 2).

Таблиця 2

Показники реалізованого поголів'я та рівня рентабельності виробництва та реалізації свиней в підприємствах Харківської області (з поголів'ям свиней понад 1 тис. гол. на підприємство)

Підприємство	Поголів'я (реалізоване), гол.	Рівень рентабельності (збитковості), %
ПАОП «Промінь»	1352	-54,5
ЗАТ АФ «8 Березня»	2911	-53,1
ВАТ «Племінний завод ім. 20-річчя Жовтня»	2010	-28,3
ТОВ Аграрний дім ім. Горького	5241	-21,5
ТОВ АФ «Лан»	2348	-17,7
ВАТ «Агрокомбінат Слобожанський»	45309	-15,9
ТОВ «Кутузівське»	1522	-15,1
ВАТ «Насінневе»	4187	-14,8
ПСП «Схід-Авіа-Агро»	1197	-9,9
ТОВ «Агросервіс» ЛТД	3114	-6,2
СТОВ «Мрія»	1255	-5,4
ТОВ АФ «Зоря»	1152	-4,4
ПАОП «Зоря»	1925	-2,7
СВК по виробництву яловичини	10210	+59,6
ПП «Агропрогрес», що входить до складу інтеграційного об'єднання вертикального типу (розрахунок)	14500	+ 36,0

Джерело: розраховано на підставі: 1. Даних форми № 50-с.г. «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» за 2010 р. Головного управління статистики в Харківській області

Таким чином, встановлено, що рентабельним виробництво та реалізація свинини виявилось лише в одному підприємстві (СВК по виробництву яловичини), яке у 2010 р. мало поголів'я 10210 гол. свиней. При цьому площа ріллі в кооперативі становить лише 92 га, тобто підприємство не має можливості виробляти власні корми, а змушене закуповувати їх у інших товаровиробників. Однак, рівень рентабельності виробництва та реалізації продукції свинарства складає практично 60 %. Отже, нині ефективний розвиток галузі свинарства можливий і за умови плідного функціонування виробників продукції свинарства з підприємствами, які займаються виробництвом продукції рослинництва.

Висновки. Виконані розрахунки показали, що в сучасних умовах функціонування вітчизняного ринку свинини розвиток інтеграційних процесів, зокрема, за запропонованим нами сценарієм дозволить створити передумови до суттєвого підвищення ефективності функціонування цієї, вкрай важливої, підгалузі тваринництва, а також сприяти підвищенню та стабілізації доходів сільськогосподарських підприємств інших галузевих напрямів.

Література:

1. Кравець І.В. Динамічні зміни на ринку свинини / І.В. Кравець // Агроінком. – 2007. – № 11-12. – С. 11-15.
2. Свиноус І.В. Розвиток особистих селянських господарств в умовах перехідної економіки / І.В. Свиноус // Економіка АПК. – 2003. – № 6. – С. 30-33.
3. Святківська Є. Ринок свинини в Україні / Є. Святківська // Прибуткове свинарство. – 2010. – № 2 (02). – С. 23-26.
4. Сільське господарство України: статистичний збірник 2010 р. / За ред. Ю.М. Остапчука. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 385 с.
5. Іванюта В.Ф. Стан і проблеми виробництва продукції свинарства в Україні / В.Ф. Іванюта, Н.М. Бейдик // Агросвіт. – 2008. – № 10. – С. 25-27.

Рецензент: д.е.н., професор Онегіна В.М.

УДК. 331.338.8:633

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Кованець І.І., аспірант

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Виробництво олійних культур для сільськогосподарських підприємств є одним із основних джерел формування їх доходності, що дозволяє забезпечити ефективну діяльність. У статті проведено аналіз рівня виробництва олійних культур та визначення шляхів їх підвищення у сільськогосподарських підприємствах.

A production of oil-bearing cultures for agricultural enterprises is one of basic sources of forming of their profitability, that allows provide effective activity. In the floor the analysis level of production oil-bearing cultures and determination ways of their increase is conducted in agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Вирощування олійних культур є важливою складовою економічного розвитку держави. Протягом останніх років спосте-